Ἔτος ΙΑ'. Ἐν Ἀθήναις 30 Αὐγούστου 1901 Ἀριθ. 192

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου Ἐσωτερικοῦ δρ. 6. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.	ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ	«Ἀναπλάσεως» καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου ὁδὸς Φλέσσα, 5, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ πρῶτον ὑπὲρ τοῦ κατωτέρου κλήρου μέτρον — Βάσις καὶ καθήκοντα τῆς κοινωνίας, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, κατὰ μετάφρασιν τοῦ Σεβασμ. Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας κ. Δαμασκηνοῦ Πολυδώρου — Αἱ Ἀρχαί, ἤτοι αἱ κύριαι διδασκαλίαι, ἐφ' ὧν τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στηρίζεται, ὑπὸ Δημ. Χωμπολίδου. — Τὸ διήγημα τῆς «Ἀναπλάσεως» ἡ Πραγματικὴ Ζωή, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ὑπὸ Κρυσταλλίας Δασκαλοπούλου. — Ποικίλα.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΤΩΤΕΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΜΕΤΡΟΝ

Αἱ ἐφημερίδες ὁμιλοῦν περὶ μελετωμένου νέου ὁπλισμοῦ τοῦ στρατοῦ μας καὶ ἐνισχύσεως τοῦ στόλου μας. Πότε ἄρά γε θ' ἀρχίσωμεν νὰ σκεπτώμεθα καὶ περὶ ὀργανώσεως, βελτιώσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ κατωτέρου κλήρου μας;

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολλὰ ἐλέχθησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ σπουδαιότης τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἱερατείου μας πολλάκις ἐτονίσθη, καὶ ὑποσχέσεις δὲν ἔλειψαν περὶ μέτρων πρὸς τοῦτο καταλλήλων. Ἐν τούτοις τὰ πράγματα μαρτυροῦσιν, ὅτι παρὰ τοὺς πολλοὺς λόγους σκέψις οὐδεμία ἔγεινε. Διότι ὑπάρχουν καὶ λόγοι μὴ ἀντιπροσωπεύοντες καμμίαν σκέψιν καὶ καμμίαν προαίρεσιν, λησμονούμενοι δὲ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐνεργείας παρ' αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ἐξαγγέλλουσι, φιλοτιμούμενοι ἅμα νὰ διαπράττωσιν ἀκριβῶς τὰ ἐναντία.

Τὸ τελευταῖον Β. Διάταγμα, τὸ ἐκδοθὲν προτάσει τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου περὶ τῶν προσόντων πρὸς χειροτονίαν ἱερέων, παρέχει ἀδιαφιλονείκητον τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας. Ἀπὸ πολλῶν δεκάδων ἐτῶν ἀνυψοῦται ἐν Ἑλλάδι φωνὴ περὶ βελτιώσεως τοῦ κατωτέρου κλήρου, καὶ πανηγυρικαὶ δὲ καὶ παχεῖαι ἐπαγγελίαι ἠκούσθησαν. Κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη, ὑπό τινα πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης, ἀσθενῆ βεβαίως ἀκόμη. ἀλλὰ καταφανῆ, τὸ περὶ κατωτέρου κλήρου ζήτημα ἐφάνη ἐπασχολοῦν σπουδαιότερον τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἡμῶν κύκλους· ἀλλὰ μέχρι λόγων· διότι διὰ τῶν ἐγκρινομένων καὶ λαμβανομένων ἑκάστοτε μέτρων παρατηρεῖται μᾶλλον τάσις καὶ προσπάθεια πρὸς πύκνωσιν τῶν φαλάγγων τῶν ὑπεραρίθμων καὶ πολλαπλασιασμὸν τῶν συνταγμάτων τῶν ἀναξίων καὶ ἀνικάνων.

Πόθεν τοῦτο; Πόθεν ἡ τάσις τῶν ἐπισήμων κύκλων εἰς τὸ νὰ πράττωσι περὶ τοῦ κλήρου ὅ,τι ἡ κοινὴ συνείδησις καταδικάζει, καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι γνωρίζουσιν ὡς ἐπιζήμιον; Πόθεν ἡ προσπάθεια εἰς τὸ νὰ χειροτερεύωσι τὴν θέσιν τοῦ ἱερατείου μας, ἀντὶ νὰ βελτιώνωσιν αὐτήν; Εἶνε ἔνδειξις ἁπλῆς ἀπερισκεψίας; ἢ ὑπάρχουσιν αἴτια ἀπόκρυφα καὶ σκότια, διὰ τὰ ὁποῖα θυσιάζεται ἡ Ἐκκλησία χάριν ἰδιαιτέρων συμφερόντων, καὶ ἐπιζητεῖται τοῦ κλήρου μας ἡ βαράθρωσις καὶ ἡ ἐξοσθένισις μέχρι βαθμοῦ ἀθεραπεύτου, καθιστῶντος αὐτὸν ἀδόκιμον καὶ τελείως ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν γεννναίαν δρᾶσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν καὶ τοῦ Εὐαγγελίου;

Δὲν ἀποφαινόμεθα περὶ τῶν ἐλατηρίων, ἡ διάγνωσις τῶν ὁποίων δὲν εἶνε πάντοτε ἀσφαλής. Κρίνομεν ὅμως ἐπὶ τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα πρόκειται ὁλοφάνερα εἰς πάντας, καὶ εὑρίσκομεν, ὅτι ὁ κλῆρός μας εἶνε ἐν κινδύνῳ, μετ' αὐτοῦ δὲ ἡ Ἐκκλησία μας καὶ τὰ τιμιώτατα καὶ ζωτικώτατα συμφέροντα τοῦ Κράτους καὶ τῆς κοινωνίας μας.

Λαϊκοὶ οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως», ἠθέλησαν ἁπλῶς νὰ ἔλθωσιν ἐπίκουροι εἰς τὸ ἔργον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν Ἀρχῶν, ὡς πιστὰ αὐτῶν τέκνα, τόσῳ μᾶλλον, καθόσον αἱ τάξεις τοῦ κατωτέρου κλήρου μας, ὡς ἐστρατολογεῖτο καὶ κατηρτίζετο οὗτος, δὲν ἔδιδον ἐπαρκεῖς τοὺς ἐργάτας πρὸς ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἔκτοτε εἰς τοὺς ἀναπλαστικοὺς κύκλους προσετέθησαν καὶ κληρικοὶ διαπρεπεῖς διὰ ζῆλον, εὐσέβειαν καὶ διδακτικότητα, ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδέποτε ἡμεῖς ἠξιώσαμεν οὐδ' ἀξιοῦμεν, ὅτι ἐν Σωματείῳ δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τὸ ἀποκείμενον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, δρῶσαν μὲ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς ἐπὶ κεφαλῆς.

Βεβαίως τὰ λαϊκὰ θρησκευτικὰ σωματεῖα, ἀποτελούμενα ἀπὸ εὐλαβεῖς πιστούς, δύνανται νὰ συμβοηθῶσι σπουδαίως

τὰς ἐνεργείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν, ἀκόμη καὶ ὅταν αὗται ἔχωσιν εἰς τὰς διαταγάς των κλῆρον ἱκανόν. Διότι ἡ προσθήκη συμβοηθῶν παρέχει ἀνωτέραν δύναμιν καὶ φέρει πλείονας τοὺς καρπούς. Ἀλλὰ τὰ Σωματεῖα, μόνα ἐνεργοῦντα, διὰ ῥαθυμίαν ἢ ἀπογοήτευσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων, δὲν δύνανται νὰ σώσωσι καὶ νὰ δώσωσι τὴν νίκην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς ὑπ' αὐτῆς ἐκπροσωπουμένας ἀρχὰς καὶ πεποιθήσεις. Τὰ σωματεῖα δύνανται νὰ διεγείρωσι μέρος τι τῆς κοινωνίας ἀπὸ τοῦ ληθάργου, νὰ διαχύσωσι μερικὸν τινα φωτισμόν, νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἔναρξιν κινήσεώς τινος εὐσεβοῦς, νὰ ὑποβοηθήσωσι τοὺς δρῶντας ἐπισκόπους ἢ νὰ ἐγκαρδιώσωσι πρὸς δρᾶσιν τοὺς διωτάζοντας· ἡ νίκη ὅμως τῆς θρησκευτικῆς ἰδέας καὶ τῶν ψυχῶν ἡ σωτηρία θὰ ἦνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δράσεως αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας, δράσεως διὰ Συνόδου, Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, ὑποβοηθουμένων ὑπὸ εὐσεβῶν καὶ νομιμοφρόνων πιστῶν. Καὶ ἰδοὺ διατί ἡ μόρφωσις ἀξίου ἱερατείου εἶνε τὸ πρώτιστον τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καθηκόντων, τὸ πρῶτον μέτρον πρὸς ἀνόρθωσιν αὐτῆς· ἰδοὺ δὲ καὶ διατί ἡ ἐξακολουθοῦσα τάσις καὶ ἐνέργεια πρὸς αὔξησιν τῶν ὑπεραρίθμων καὶ ἀνικάνων ἱερέων πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ σταματήσῃ.

Προσθήκη ὑπεραρίθμων καὶ ἀνικάνων ἱερέων σημαίνει προσθήκην πενίας, ἀνεχείας, στερήσεως, πείνης, πλεονεξίας, ἐρίδων, διεκπληκτισμῶν, ἐξευτελισμοῦ καὶ ἠθικῆς καταπτώσεως τοῦ κλήρου ἐν τῇ συνειδήσει τῶν πιστῶν. Ἔτι δὲ σημαίνει προσθήκην ἀμαθείας, δεισιδαιμονίας, ξηροῦ τυπικισμοῦ, ἀμφιβολίας, ἀπιστίας, σκότους καὶ ζόφου τῶν πνευμάτων καὶ τῶν καρδιῶν, καὶ ἀταξίας, καὶ ἀνομίας, καὶ ἁμαρτίας ἐπίτασιν, ἐξυπηρετουμένην ἀπὸ ἀδόκιμα, ἀστοιχείωτα καὶ ἀνάξια ὄργανα τοῦ κλήρου. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀνεχθῶσι τοιαύτην κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας μας οἱ ἄρχοντες, τῆς πολιτείας μας οἱ κυβερνῆται, οἱ εὐπαίδευτοι, νομίμονες καὶ εὐσεβεῖς ἀρχιμανδρῖται, ἱερεῖς καὶ διάκονοι, αὐτοὶ οἱ λιμώττοντες καὶ βακένδυτοι ἱερεῖς, οἱ ζῶντες καὶ ἤδη διὰ τῆς ἐπαιτείας, τῶν διαπληκτισμῶν, τῶν ἐξευτελισμῶν; Πρέπει νὰ ἀνεχθῶσιν αὐτὴν ὁ τύπος, ἡ κοινωνία, αἱ οἰκογένειαι, ἐκ τῶν ὁποίων ζητεῖται ἡ διατροφὴ καὶ συντήρησις τῶν ὑπεραρίθμων καὶ ἀνικάνων ἱερέων ἄνευ τινὸς ἀντισταθμίσματος καὶ ἀνταλλάγματος, ἐκτὸς ἂν τοιοῦτο θεωρηθῇ ὁ διὰ τοιούτου κλήρου προαγόμενος κίνδυνος καὶ ὄλεθρος τῶν ψυχῶν;

Οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ὑποχρεοῦσι τοὺς ἐπισκόπους νὰ βοηθῶσι τοὺς ἀπόρους ἱερεῖς εἰς τὴν διατροφὴν καὶ τὴν συντήρησίν των. Δὲν τὸ κάμνομεν ἡμεῖς, κατὰ δὲ τὸ πλεῖστον, καὶ λαμβάνουσιν οἱ περισσεύοντες, οἱ ἄγαμοι ἀρχιερεῖς, ἀπὸ τοὺς πτωχούς, τοὺς στενοχωρημένους ἱερεῖς οἰκογενειάρχας. Εἶνε λοιπὸν πρέπον, εἶνε δίκαιον, εἶνε χριστιανικόν, ἀνθρώπινον τοὐλάχιστον, ὑποφερτόν, τὸ νὰ γίνωνται οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἱερεῖς ἀκόμη δυστυχέστεροι διὰ νέας προσθήκης ὑπεραρίθμων; Εἶνε ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων ἴδιον τὸ νὰ εἰσάγωσι περισσοτέραν πενίαν εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἱερέων μὲ ὅλα τὰ ὀλέθρια ὑλικὰ καὶ ἠθικὰ ἐπακολουθά της; Εἶνε δὲ νὰ ἐνατενίσωμεν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως τὸν Χριστόν, ἢ νὰ ἀντικρύσωμεν τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ὅταν, εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν **παντοῦ ἄλλοῦ** ζητεῖται ἀπὸ τὸν κλῆρον περισσότερον φῶς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῷ παρέχεται περισσοτέρα παίδευσις, ἡμεῖς μόνοι ἡμεῖς, διαιωνίζωμεν καὶ προάγωμεν τὴν ἀμάθειαν τοῦ κλήρου μας, ἐνῷ συγχρόνως τὴν σαρκάζομεν, ἢ κάμνομεν ὅτι δυσφορεῖμεν καὶ θλιβόμεθα δι' αὐτήν; Ὅλοι ἐν γένει οἱ ἀρχιερεῖς μας παραπονοῦνται, ὅτι δὲν ἔχουσι βοηθοὺς ἱερεῖς κατηρτισμένους προσηκόντως, ὅτι δὲν εὑρίσκουσι κἂν ἐπισκοπικοὺς ἐπιτρόπους δυναμένους νὰ μὴ σκανδαλίζωσι καὶ μὴ ἐγκληματῶσιν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν ἀνατιθεμένων αὐτοῖς καθηκόντων. Ἀλλ' εἶνε λοιπὸν αὐτὴ ἡ κατάλληλος μέθοδος, διὰ νὰ ἀποκτήσωσι μίαν ἡμέραν οἱ ἐπίσκοποι ἀξίους βοηθοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπιτρόπους, ὅταν, προτάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐπιδοκιμαζόντων δέ, ἢ σιγώντων, ἢ ἀδιαφορούντων τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων, καθίσταται ἀσκέλευτον τὸ βασίλειον τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀνικανότητος παρὰ τῷ κατωτέρῳ ἡμῶν κλήρῳ;

Θέλομεν Ἐκκλησίαν φωτεινήν, ἀξιοπρεπῆ, ἰσχυρήν, ἐπιβάλλουσαν; Βεβαίως θέλομεν· ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ λείψουν ἅπαξ διὰ παντὸς αἱ ἐπιπόλαιοι καὶ ἀσεβεῖς ἐπικλήσεις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑπὲρ ὑπεραρίθμων καὶ ἀνάξιων ἱερέων, τότε πρέπει νὰ ληφθῇ σπουδαία πρόνοια, ὄχι διὰ λόγων, ἀλλὰ πραγμάτων, πρὸς ὑλικήν, πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ ἐνίσχυσίν τοῦ κατωτέρου κλήρου.

Οἱ εὐσεβέστεροι, φιλανθρωπότεροι καὶ εὐσυνειδητότεροι τῶν ἀρχιερέων μας καὶ τῶν πολιτευομένων μας, οἱ εὐπαιδευτότεροι καὶ θερμουργότεροι τῶν ἀρχιμανδριτῶν μας, οἱ ἱερεῖς οἱ ἐννοοῦντες πρὸς ποίαν πεῖναν καὶ γυμνότητα καὶ ἀθλιότητα ἐξωθοῦνται αὐτοὶ καὶ αἱ οἰκογένειαί των, καὶ πάντες οἱ νοοῦντες ἀληθῶς καὶ φιλοστόργως τὴν Ἐκκλησίαν μας, ὀφείλουσι νὰ συνεννοηθῶσι καὶ νὰ συμπράξωσι πρὸς παῦσιν τοῦ κακοῦ καὶ λήψιν μέτρων ἱκανῶν νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν τοῦ κατωτέρου κλήρου.

Ἡ ἐνέργεια βεβαίως αὕτη πρέπει νὰ γείνῃ μετὰ νομιμοφροσύνης, μετὰ εὐλαβείας, μετὰ παρακλήσεως πρὸς τοὺς ἁρμοδίους ἄρχοντας. Ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ πρέπει νὰ παρουσιασθῇ καὶ μᾶλλον ἔντονος καὶ ἀπαιτητική. Διότι τῆς Ἐκκλησίας ἡ ζωὴ καὶ τῶν ψυχῶν ἡ σωτηρία δικαιοῦνται νὰ καταβάλωσιν, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, πᾶσαν ἀναλγησίαν καὶ ἀντίστασιν, οὕτω δὲ μόνον δύναται νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ περιφρουρηθῇ ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τῶν ἀνωτέρων ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν, αἵτινες, διὰ τῆς προϊούσης καταπτώσεως τοῦ κλήρου μας, ἀνίκανοι νὰ στηριχθῶσιν ἐκ τοῦ γυμνοῦ ἀξιώματός των, θὰ ἀποβάλωσι πᾶσαν ἠθικὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροήν, καὶ θὰ ἴδωμεν ἐκλείποντα καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ γοήτρου καὶ τοῦ κύρους των.

ΒΑΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

('Εκ τοῦ Γαλλικοῦ)

κατὰ μετάφρασιν τοῦ Σ. Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας

κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ

Αἱ σχέσεις τῆς κοινωνίας ὑπόκεινται, ὡς αἱ ἀτομικαὶ πράξεις, εἰς τὸν νόμον τοῦ καθήκοντος. — Βάσις τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ: Τὸ κοινὸν τῆς φύσεως, τὸ κοινὸν τοῦ προορισμοῦ, ἡ ἀνθρωπίνη ἀδελφότης. Ἡ ὑποχρέωσις παντὸς ἀνθρώπου ἀπέναντι τῶν ὁμοίων αὐτοῦ εἶνε νὰ διευκολύνῃ δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς δυνάμεως τὴν πλήρωσιν τῶν καθηκόντων καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν.

Κοινωνία, ἥτις ἀποτελεῖται ἐξ ἐλευθέρων καὶ λογικῶν ὄντων, ὑποχρεωμένων νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς νόμους τοῦ λογικοῦ, ἔχει προφανῶς ὡς βάσιν αὐτοὺς τοὺτους τοὺς νόμους; καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰμὴ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τηρῇ αὐτούς: Οὕτω; εἰπεῖν ἅπασα ἡ κοινωνία, ὡς ἕκαστον τῶν ἀτόμων, ἐξ ὧν αὕτη ἀποτελεῖται, ὑπόκειται εἰς τὰ ἀπόλυτα παραγγέλματα τοῦ ἠθικοῦ νόμου, εἰς τὸν ἀναλλοίωτον κανόνα τοῦ καθήκοντος. Κατὰ συνέπειαν, ἔχομεν καθήκοντα πρὸς τοὺς ἄλλους, ὡς ἔχομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς· τὰ πρῶτα περιλαμβάνονται συλλήβδην ἐν τοῖς τελευταίοις· ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς καὶ τείνουσι πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος.

Τῷ ὄντι, διατί ὀνομάζομεν πάντας τοὺς ἀνθρώπους ὁμοίους ἡμῶν; Διότι ὑπὸ τὰς ἐξωτερικὰς διαφοράς, αἵ τινες διακρίνουσι τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν δέ, καὶ αἵτινες διαιροῦσιν αὐτοὺς εἰς πολλὰς φυλάς, ἀναγνωρίζομεν παρ' αὐτοῖς τὸ κοινὸν τῆς φύσεως, τὰς αὐτὰς δυνάμεις ἕνεκα τῆς οὐσίας των, ἂν καὶ λίαν ἀνομοίας ἕνεκα τῆς ποικίλης ἀναπτύξεως καὶ τῆς φυσικῆς αὐτῶν ἰσχύος. Ἐκ τῆς ταὐτότητος τῶν δυνάμεων αὐτῶν προκύπτει κατ' ἀνάγκην ἡ ταὐτότης τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ λογικὸν φωτίζει αὐτοὺς μόλις ἀνοίγουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φῶς αὐτό. Ἡ αὐτὴ συνείδησις ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀπαγορεύει τὸ κακόν, μόλις τείνωσι τὸ οὖς αὐτῶν εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς. Ἡ αὐτὴ ἐλευθερία καθιστᾷ αὐτοὺς ὑπευθύνους διὰ τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ δίδωσιν αὐτοῖς τὴν δύναμιν νὰ ἐκλέγωσι μεταξὺ τῶν νόμων τοῦ λογικοῦ καὶ τῶν παροτρύνσεων τοῦ συμφέροντος, ἢ τῶν θελγήτρων τοῦ πάθους. Τοῦτο θὰ ἦτο ἤδη ἐπαρκὴς λόγος, ὅπως σεβώμεθα ἀλλήλους, ὅπως ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ἐπειδὴ πάντες φέρομεν ἐν ἡμῖν τοὺς τίτλους, οἵτινες ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα ἀπέναντι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἀλλ' ὁ λόγος οὗτος δὲν εἶνε ὁ μόνος.

Τὰ καθήκοντα, ἅτινα τὸ λογικὸν διαγράφει εἰς ἕκαστον ἡμῶν πρὸς ἑαυτόν, δύνανται νὰ συγκεφαλαιωθῶσιν, ὡς εἴδομεν, εἰς ἓν μόνον, ὅπερ εἶνε ἡ πληρεστάτη ἔκφρασις καὶ ὁ ὕψιστος σκοπός: τὸ ἀνάγειν δηλαδὴ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐν τῇ ὁλότητι τῶν δυνάμεων αὐτῆς θεωρουμένην, εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς τελειότητος, οὗτινος εἶνε ἐπιδεκτική, τὸ ποοσεγγίζειν αὐτὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὸ ἀθάνατον ἰδανικόν, ὅπερ φέρει ἐν τῷ κόλπῳ της.

Πῶς θὰ ἠδυνάμεθα λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τῶν ὁμοίων ἡμῶν, ἀφειμένοι εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν μόνον δυνάμεις, εἰς τὸ πνεῦμα ἡμῶν μόνον, θὰ εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς παρόμοιον καθῆκον; Μόνον προσπάθειαι κοιναί, θέλησις κοινὴ καὶ ἡνωμένοι ἀγῶνες ἐκ μέρους πάντων τῶν ἀνθρώπων, δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ.

Τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὅστις δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ ὁ κοινὸς προορισμὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν μόνον ὑποστηρίζοντες οἱ μὲν τοὺς δέ, καὶ βοηθοῦντες ἀλλήλους δι' ὅλης τῆς ἐνεργείας ἡμῶν καὶ δι' ὅλων τῶν δυνάμεων ἡμῶν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἡμεῖς, ἐφ' ὅλης τῆς γῆς, ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἀπέναντι ἑκάστου τῶν ὁμοίων ἡμῶν, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ὁ ἀδελφὸς ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Ἔχοντες τὴν αὐτὴν καταγωγήν, ἐπειδὴ ἔχομεν ἐν τῷ οὐρανῷ ἕνα μόνον Πατέρα· συνδεόμενοι διὰ τοῦ κοινοῦ τῶν αἰσθημάτων ἡμῶν, τῶν συμπαθειῶν ἡμῶν, τῶν ἰδεῶν ἡμῶν, τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, τῶν καθηκόντων ἡμῶν ἐπειδὴ ἐπλάσθημεν μετὰ τῶν αὐτῶν δυνάμεων· τέλος, κληθέντες ὅπως ἐκπληρώσωμεν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν προορισμὸν καὶ τρεφόμενοι ἐν τῷ κοινῷ ἡμῶν ἔργῳ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, πῶς δὲν θὰ ἐσχηματίζομεν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν λαὸν ἀδελφόν; Ἡ ἀδελφότης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, μαρτυρουμένη ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς παραδόσεως, δύναται λοιπὸν νὰ θεωρηθῇ ἐπίσης ὡς καταφανὴς ἀλήθεια τῆς συνειδήσεως. Διδασκομένη ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, ἐκηρύχθη ὁμοίως ὑπὸ τῶν στωϊκῶν φιλοσόφων τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, ὅστις ἠρύσθη παρ' αὐτῶν τὰς ὑψηλοτέρας ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς των.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἐὰν τὸ λογικὸν ἡμῶν ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδελφότητα ὡς ἀρχήν τινα μόνον, ἢ ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῷ βάθει τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἐν αἰσθηματικῇ καταστάσει· πρέπει αὕτη νὰ ἐκδηλωθῇ ἐν ταῖς πράξεσιν ἡμῶν καὶ νὰ καταστῇ ὁ ὕψιστος κανὼν τῶν μετὰ τῶν ὁμοίων ἡμῶν σχέσεών μας, εἴτε ἐν τῷ δημοσίῳ εἴτε ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ. Πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἄνευ διακρίσεως τάξεως, καταγωγῆς, ἔθνους, θρησκείας, ὑποχρεοῦνται νὰ βοηθῶσιν ἀλλήλους δι' ὅλης τῆς ἐνεργείας τῆς θελήσεως αὐτῶν, δι' ὅλων τῶν φώτων τοῦ πνεύματός των, ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων, ἅτινα συνδέουσιν αὐτοὺς καὶ ἅτινα τοῖς ἐπιβάλλουσιν, ὡς ἀνωτέρω ἀπεδείξαμεν, τὰς αὐτὰς τῆς ζωῆς συνθήκας, τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, τὸν αὐτὸν προορισμόν. Καὶ τοῦτο δὲν ἐξαρκεῖ· διότι ἡ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ παρατηρουμένη ἀνομοιότης μεταξὺ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν νεωτέρων τέκνων ὑπάρχει ἐπίσης ἐν τῇ ἀνθρωπότητι μεταξὺ τῶν ἀτόμων, τῶν φυλῶν, τῶν εὐφυεστέρων λαῶν, τῶν μᾶλλον μεμορφωμένων, τῶν ἰσχυροτέρων, τῶν εὐδαιμονεστέρων, καὶ ἐκείνων, οἵτινες εἶνε τὰ παίγνια τῆς ἀμαθείας, τῆς ἀθλιότητος καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀδυναμιῶν. Δὲν εἶνε λοιπὸν δίκαιον ὅπως οἱ πρωτότοκοι τῆς ἐπιστήμης, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἰσχύος, τῆς

περιουσίας παρέχωσιν εἰς τοὺς ὑστεροῦντας ἀδελφοὺς αὐτῶν τὴν αὐτὴν προστασίαν, ἣν ἀπαιτοῦσιν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἡλικίας; Τοῦτο ὄχι μόνον εἶνε δίκαιον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον. Ἐὰν δὲν διαμοιραζώμεθα μετὰ τῶν ὑστερούντων ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡμῶν, τὰ φῶτα ἡμῶν, τὴν εὐζωΐαν ἡμῶν, θὰ μετάσχωμεν τῶν ἐλαττωμάτων των, τῶν πλανῶν καὶ ἀδυναμιῶν των. Ἀλληλέγγυοι ὄντες οἱ μὲν πρὸς τοὺς δέ, ἀναλόγως τῆς προσωπικῆς ἡμῶν εὐθύνης, δίδομεν δίκην συγχρόνως διὰ τὸ κακόν, ὅπερ ἐποιήσαμεν, καὶ διὰ τὸ κακόν, ὅπερ ἡμελήσαμεν νὰ ποιήσωμεν.

ΑΙ ΑΡΧΑΙ

ἤτοι

ΑΙ ΚΥΡΙΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ

ΦΦ' ΩΝ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ

(Συνέχεια τῶν ἐν ἀριθ. 191)

ΙΛ'. Διαφορὰ τῶν ἀρχῶν τῆς διοικήσεως τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν τῆς δυτικῆς.

§ 60. Αἱ ἀρχαί, ἐφ' ὧν στηρίζεται τὸ διοικητικὸν σύστημα τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, βαίνουσι μέχρι σημείου τινὸς ἐν ὁμοφωνίᾳ πρὸς τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν καὶ ἡ διοίκησις τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐρείδεται, καὶ ἃς ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀνεπτύξαμεν. Παραδέχεται δηλονότι ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ὡς ἡ ἀνατολική, ὅτι πρῶτος νομοθέτης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ θεῖος αὐτῆς Θεμελιωτής, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι, τοῖς ἔχνεσι τοῦ οὐρανίου αὐτῶν διδασκάλου ἀπαρεγκλίτως στοιχοῦντες, προήγαγον τὸ ἵδρυμα τοῦτο περαιτέρω διὰ διατάξεων καὶ διοικήσεως, συμφώνων μὲν τῷ πνεύματι τοῦ Σωτῆρος, πληρέστερον δὲ καὶ ἀκριβέστερον ταύτας διατυπώσαντες κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν χρόνων· ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ὥρισαν τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης, ἤτοι τὸν τοῦ διακόνου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ὅτι ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ συνεχείᾳ τῶν ἀξιωμάτων τούτων διετηρήθη ἡ γνησία ἀποστολικὴ διαδοχὴ αὐτῶν. Ἀνέπτυξεν ἡ Ἐκκλησία αὕτη σύστημα ἱεραρχίας τέλειον καὶ διέκρινεν ἀκριβέστατα τὰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς ἐξουσίας καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. Παραδέχεται ὡσαύτως τὴν ἱερὰν παράδοσιν, ὡς ἡ ἀνατολική, καὶ θεωρεῖ ταύτην ὡς τὴν ἑτέραν μεγάλην πηγὴν πρὸς γνῶσιν καὶ κατανόησιν τῶν τῆς Ἀποκαλύψεως θείων ἀληθειῶν. Καὶ τῶν ἀρχαίων ἄρα οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων οἱ κανόνες καὶ διατάξεις ἀναγνωρίζονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὅμως ἥ τε ἱερὰ παράδοσις ἐν συνόλῳ καὶ αἱ ἀρχαῖαι συνοδικαὶ διατάξεις ἰδίᾳ δὲν ἐτηρήθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἀεὶ ἀκέραιοι καὶ ἀλώβητοι, ὡς ἐν τοῖς ἑπομένοις διὰ πραγμάτων ἐναργῶς τοῦτο καταφαίνεται, καὶ ἐντεῦθεν ἄρχονται dies illae tristitiae ἐν τῇ μιᾷ, ἁγίᾳ, καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ· ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἡ ἀσβόλη ἐκείνη πολλῶν εἰκαίων δογμάτων δυσειδῆ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην παρέστησεν· ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου αἱ ξέναι ὅλως τῷ πνεύματι τῆς καθόλου ἀρχαίας Ἐκκλησίας διδασκαλίαι περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός, τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου, τῆς μετατροπῆς καὶ ἀλλοιώσεως πάντων τῶν μυστηρίων καὶ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις τοῦ παραδόξου δόγματος τῆς ἀσπίλου τῆς Θεοτόκου συλλήψεως (conceptio immaculata) καὶ τοῦ ἀναμαρτήτου τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς· ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου (ἐνάτου) καὶ αἱ ὑπόβλητοι ψευδοισιδώρειοι διατάξεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην εἰσήλασαν καὶ τὸν ἄκρατον δεσποτισμὸν ἐν αὐτῇ κατεκύρωσαν· ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ τούτου καὶ ἡ διαφορὰ τῶν ἀρχῶν τῆς διοικήσεως ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἑνιαίᾳ καθόλου ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ κατὰ μικρὸν εἰσέφρησε καὶ τὴν μίαν Ἐκκλησίαν διέτεμεν. Ἡ αὐταρχία πρὸ πάντων καὶ τὸ ἀναμάρτητον ἐν τῇ δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ πρώτου ὄντος πρότερον κατὰ τὴν τιμὴν ἐπισκόπου αὐτῆς, ἤτοι τὸ λεγόμενον (διοικητικὸν) πρωτεῖον (primatus) ἐν τῇ καθόλου διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ (δογματικὸν) ἀλάθητον (infallibilitas) ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῆς, ἅτινα εἰς δόγματα πρώτης τάξεως ἀνυψώθησαν (1), ἀθετοῦσι τὸ κῦρος τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παραδόσεως καὶ τῶν ἱερῶν Συνόδων καὶ ἡ Ἐκκλησία ὑποβάλλεται εἰς τὴν αὐθαίρετον γνώμην καὶ τὴν κρίσιν ἑνὸς ἀνθρώπου.

§ 61. Ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται ὅτι ἡ ἐν αὐτῇ κατατεθειμένη διδασκαλία, τηρουμένη ἀπαραιος καὶ ἀναπτυσσομένη εὐσεβοφρόνως ὑπὸ τῶν λειτουργῶν αὐτῆς, εἶνε ἡ μόνη ἀρκοῦσα ἑρμηνευτικὴ πηγὴ τῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἀληθειῶν. Κατὰ τὸ δογματικὸν ὅμως ἀξίωμα τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, σύμπασα ἡ ἱερὰ παράδοσις ἀπωρροφᾶται ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ῥωμαίου ἐπισκόπου καὶ ἡ Ἐκκλησία καθίσταται κενόν τι καὶ ἐπουσιῶδες ἵδρυμα. Μόνος ὁ Πάπας δύναται νὰ εἴπῃ τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ ἀληθὲς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῇ χριστιανικῇ ἠθικῇ, καὶ οὐχὶ ἡ Ἐκκλησία ἐν συνόλῳ. Τὸ ἀναμάρτητον τῆς Ἐκκλησίας αἴρεται ἀπὸ ταύτης καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν τῆς Ῥώμης ἀρχιερέα, ὅστις μεταμορφοῦται τοιούτῳ τρόπῳ εἰς Θεὸν πεσόν, ἐκ τοῦ Θεοῦ κατελθόν, ὡς ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τοὺς κανόνας τῶν ἀρχαίων οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων ὡς τὸν θεμελιακὸν ὑπέρτατον νόμον τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν κανόνων τούτων προβαίνει περαιτέρω καὶ νομοθετεῖ συμφώνως πρὸς τὰς ἐκδηλουμένας νέας ἀνάγκας τῆς ἀκριβεστέρας καὶ σκοπιμωτέρας διοικήσεως αὐτῆς. Ἐν τῇ δυτικῇ ὅμως Ἐκκλησίᾳ νόμος κυβερνήσεως ὑπέρτατος εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ πρώτου αὐτῆς ἀρχιερέως. Ἥτις εἶναι ἡ vox Dei, κατὰ τοὺς καθολικοὺς συγγραφεῖς, ἀρχαίους τε καὶ νεωτέρους. Μοναρχία λοιπὸν δεσποτικὴ καὶ τυραννικὴ διέπει τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας διδασκαλίας καὶ τῆς συνοδικῆς κυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀποστᾶσαν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐν τοῖς πλείστοις νεοχμάσασαν δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ πρωτεῖον τοῦ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, λέγει ὁ ἅγιος καθολικὸς συγγραφεὺς τοῦ κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, (1) ὡρίσθη σὺν τῇ ἑνότητι τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἐδημιούργησε τοῦτο ἡ ἱστορία, ἀλλ' ἐξέφρασε μόνον ὅ,τι ἤδη ἔκειτο ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς Ἐκκλησίας ὡς στοιχεῖον ἀναγκαῖον καὶ οὐσιῶδες. Εἶναι δὲ τοῦτο διάταξις τοῦ Θεοῦ· διότι αὕτη ἡ Ἐκκλησία τοῦτο εἶναι καὶ διότι ἡ Ἐκκλησία μόνον διὰ τῆς ἑνότητος ὑφίσταται, αὕτη δὲ ἡ ἑνότης πάλιν μόνον διὰ τοῦ πρωτείου. Τὸ πρωτεῖον ἄρα εἶναι μία τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας ζωτικῶν ἀρχῶν, φέρει δὲ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν ἐν ἑαυτῷ τὴν Ἐκκλησίαν· διότι ἡ Ἐκκλησία μόνον ἐκεῖ ὑπάρχει, ἔνθα ἡ ἑνότης ὑπάρχει. Διὰ τοῦτο δὲ τὸ πρωτεῖον τοῦτο δὲν προεδείχθη ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ πολιτείᾳ ὡς ἕτοιμόν τι σύστημα, ἀλλ' ἐγκατετέθη ἐν αὐτῇ ὡς γόνιμόν τι βλάστημα, ὅπερ ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεπτύχθη. Σὺν τῇ αὐξήσει λοιπὸν τοῦ ὅλου σώματος προήχθη καὶ τὸ πρωτεῖον κατὰ τύπους ἐναργεστέρους». Δι' ὀλίγων λέξεων τοὺς διὰ πολλῶν ἐκδηλουμένους ἄνω γνησίους καθολικοὺς στοχασμοὺς διατυποῦντες, συνάγομεν, ὅτι ἑνότης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τούτους μόνον διὰ τοῦ πρωτείου καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ κοινοῦ καὶ δεδηλωμένου δόγματος ὑφίσταται, καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ πρωτείῳ μόνον δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ κυβερνᾶται, δηλονότι ἐν τῇ ἀπεριορίστῳ καὶ δεσποτικῇ μονοκρατορίᾳ τοῦ μακαριωτάτου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης δεσπότου καὶ Πάπα, ὅπως ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία αὐτὸν προσηγόρευεν (2).

§ 62. Ἠθέλομεν ἐκτραπῆ πολὺ τοῦ σκοποῦ τῆς πραγματείας ταύτης, ἐν ᾗ μόνον τὰς κυρίας ἀρχὰς τοῦ Δικαίου τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀναπτύσσομεν καὶ τὰς οὐσιώδεις διαφορὰς ἀπὸ τῶν λοιπῶν σημειοῦμεν, ἐὰν ἐξετάζομεν καὶ ἀνεζητοῦμεν τοὺς φερομένους λόγους τῶν ἀξιώσεων τούτων τοῦ Πάπα καὶ τὰ ἐπαναλαμβανόμενα τεμάχια δῆθεν τοῦ σφετερισμοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς νόμοις αὐτῆς. Παραλείπομεν λοιπὸν τὰ περὶ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἀεὶ λεγόμενα περὶ τῆς εἰς Ῥώμην αὐτοῦ μεταβάσεως, καὶ περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἱδρύσεως τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, ἅτινα, καὶ ἀναμφήριστα ἐὰν ἦσαν, τὸ διοικητικὸν καὶ δογματικὸν πρωτεῖον αὐτοῦ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ νομιζομένου διαδόχου αὐτοῦ δὲν δύνανται νὰ στηριχθῶσι καὶ δικαιολογηθῶσιν, εἰμὴ διὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ παρερμηνείας τῶν γνωστῶν γραφικῶν χωρίων, καὶ κατ' ἀκολουθίαν διὰ τῆς ἀνατροπῆς μιᾶς τῶν κυριωτάτων ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀρχῆς τῆς πνευματικῆς ἰσότητος τῶν λειτουργῶν αὐτῆς, ἣν ὁ Κύριος μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ῥητῶς τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς συνέστησεν (3).

Ἀνατιθέντες λοιπὸν τὰς ζητήσεις ταύτας εἰς τοὺς κριτικωτέρους τῶν ἱστορικῶν θεολόγων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὡς τούτοις μᾶλλον προσηκούσας, προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν συντόμως τὰς γνώμας τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων περὶ τῆς θέσεως τοῦ τῆς Ῥώμης ἐπισκόπου, ἃς καὶ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία φαίνεται ὅτι σέβεται πρὸς στήριξιν τοῦ νομιζομένου πρωτείου ἐν αὐτῇ. Ὁ ς' κανὼν τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' οἰκουμενικῆς Συνόδου λέγει αὐτολεξεὶ τάδε: «Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πεντα πόλει, ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν· ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις» (4). Ὁ ἀπρόληπτος καὶ ἀληθὴς νοῦς τοῦ κανόνος τούτου εἶναι συντόμως, ὅτι ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, ὁ μετέπειτα Πάπας καὶ Πατριάρχης ἐπικληθείς, πρέπει κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἀρχαίαν συνήθειαν νὰ προεδρεύῃ τῶν ἑαυτοῦ ἐπαρχιῶν, ὡς ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος, ὁ ἐπικληθεὶς ὡσαύτως Πάπας καὶ Πατριάρχης, τῶν ἑαυτοῦ, καὶ ὁ Ἀντιοχείας τῶν ἰδίων, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ ὑπάρχοντα πρεσβεῖα τρέπει νὰ διατηρῶνται ἄνευ διακρίσεώς τινος· τουτέστι «χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου μηδεὶς γενέσθω ἐπίσκοπος». Ἐσφαλμένη ἄρα καὶ αὐθαίρετος εἶναι ἡ λατινικὴ τοῦ κανόνος τούτου μετάδοσις καὶ ὑποβολιμαία ἡ φράσις· «Ecclesia Romana semper habuit primatum» (5). Ὁ ζ' κανὼν τῆς αὐτῆς Συνόδου ὁρίζει τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τῇ τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίᾳ, τῇ ἐπὶ Αἰλίου Ἀδριανοῦ Αἰλίᾳ μετονομασθείσῃ, διὰ τῶν λέξεων: «Ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε καὶ παράδοσις ἀρχαία, ὥστε τὸν ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι, ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς, τῇ μητροπόλει σωζομένου τοῦ οἰκείου ἀξιώματος» (6). Ὁ Βαλσαμὼν (περὶ τὸ 1170), ἑρμηνεύων ἀμφοτέρους τοὺς κανόνας τούτους, ὀρθῶς λέγει ὅτι· «ὁ παρὼν ς' κανὼν καὶ ὁ ζ' διορίζονται τοὺς τέσσαρας Πατριάρχας, δηλαδὴ τὸν Ῥώμης, τὸν Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἀντιοχείας καὶ τὸν Ἱεροσολύμων, (περὶ γὰρ

(1) Γνωστὸν τυγχάνει, ὃν ὅτι ὁ μακαριώτατος Πάπας Ῥώμης ἐν τοῖς τελευταίοις αὐτοῦ ἐγκυκλίοις γράμμασι πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν προτείνει, ὅτι χάριν τῆς ποθητῆς ἑνώσεως εὐδοκεῖ νὰ τηρήσωσιν αἱ ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν δογματικὴν διδασκαλίαν, μὴ παραδεχόμεναι τὰ πρόσθετα τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας δόγματα, ἀλλὰ μόνον ἀναγνωρίζουσαι τὸ πρωτεῖον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει καὶ τὸ δόγμα τοῦ ἀναμαρτήτου ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μακαριωτάτου. Τούτου ὅμως δεκτοῦ γενομένου, ἐπιβάλλεται ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ὁρισμὸς πάντων τῶν λοιπῶν καὶ ἄλλων νέων, ἐὰν θέλῃ τοῦτο ὁ Πάπας.

(1) Ferd. Walter, Kirchenrecht. § 19, ἔκδ. 14.

(2) Συντάγμ. κανόν. Τόμ. Ἐ'. σελ. 497.

(4) Ματθ. κ' 20—28. Μάρκ. ι'. 35—45. Λουκ. κβ'. 24 κ. ἑ.

(4) Συνταγ. κανόν, τόμ. Β'. 128.

(5) Corporis juris canonici can. 6 Decret. LXV, πρόλ. Walter, Kirchenrecht § 25, σημ. 18 (σ), ἔκδ. 4.

(6) Συντάγμ. κανόν. τόμ. Β' σελ. 131 κ. ἑ.

τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἑτέροις κανόσι διαληφθήσεται), κατὰ τὰ παλαιὰ ἔθη τιμᾶσθαι· καὶ τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας προέχειν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπαρχιῶν· τὸν Ἀντιοχείας ὁμοίως, τῆς Συρίας, τῆς Κοίλης Συρίας, τῆς Μεσοποταμίας καὶ ἑκατέρας Κιλικίας· τὸν δὲ Ἱεροσολύμων, τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐπαρχιῶν, τῶν ἐν Ἀραβίᾳ καὶ τῶν ἐν Φοινίκῃ· ὅτι, φησί, καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης προέχει τῶν ἑσπερίων ἐπαρχιῶν», καὶ κατωτέρω· «Ἐζητήθη δὲ παρά τινων τί ἐστι τὸ παρὰ τοῦ κανόνος λεγόμενον· ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς, τῇ μητροπόλει σωζομένου τοῦ οἰκείου ἀξιώματος; καὶ ἤκουσαν μητρόπολιν εἶναι τὴν ἐν Παλαιστίνῃ οὖσαν Καισάρειαν· τὴν δὲ Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων ταύτης ποτὲ ἐπισκοπὴν εἶναι. Θέλει οὖν ὁ κανὼν φυλάττεσθαι τῇ μητροπόλει τὰ οἰκεῖα δίκαια, κἂν ἐκ ταύτης ἀπεσπάσθη ἡ Αἰλία καὶ ἐτιμήθη ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς διὰ τὰ σωτηριώδη τοῦ Χριστοῦ παθη» (¹). Ἡ τελευταία αὕτη ἑρμηνεία τοῦ Βαλσαμῶνος φαίνεται ἡμῖν ἐλλιπὴς οὖσα, καὶ νομίζομεν ὅτι ἡ πλήρης ἔννοια τοῦ ζ' κανόνος εἶναι ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς (ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς) μετὰ τοὺς τρεῖς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ς' κανόνι μνημονευθέντας ἐπισκόπους (Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας), καὶ ὅτι πρέπει νὰ διατηρηθῇ τὸ ἀξίωμα τῆς μητροπόλεως Καισαρείας, ὑφ' ἣν πρότερον ἡ ἐπισκοπὴ τῶν Ἱεροσολύμων ἔκειτο, ὡς πρότερον ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τὴν τῆς Ἡρακλείας (Περίνθου) μητρόπολιν ὑπήγετο. Ὁ δὲ Ζωναρᾶς (περὶ τὸ 1120), ἀνιχνεύσας τὸν ς' κανόνα, προστίθησιν· «Λέγει τοίνυν (ὁ κανών), εἰ γνώμῃς τοῦ μητροπολίτου χωρὶς κατασταθῇ ἐπίσκοπος, τοῦτον μὴ εἶναι ἐπίσκοπον· κἂν γὰρ τὸ παλαιὸν τὰ πλήθη τῶν πόλεων τὸν ἐπίσκοπον ἐψηφίζοντο, ἀλλὰ καὶ τότε μετὰ τὴν ψῆφον τῷ μητροπολίτῃ τὰ περὶ αὐτῆς ἀνεφέρετο καὶ παρ' ἐκείνου ἐκυροῦντο, καὶ ὃν ἐκεῖνος ἐδοκίμαζεν, αὐτὸς τῆς χειροτονίας ἠξίωτο» (²).

(Ἀκολουθεῖ) **Δημήτριος Ζωμπολίδης**

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,,

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Κατὰ μετάφρασιν

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΑΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθ. 101)

Ἐξελθοῦσα τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου μεγάρου, μετέβην εἰς μίαν τῶν ταπεινοτέρων συνοικιῶν τῆς πόλεως πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς δεοποινίδος Λαγγεβίνου, ἣν ἐπίσης διάφοροι τῆς ἡλικίας ἀσθένειαι κρατοῦσιν ἐν τῷ δωματίῳ της. Ἐκεῖ οὐδεὶς ἐν οἰκοστολῇ ὑπηρέτης ἦλθεν, ὅπως μὲ ὑποδεχθῇ, δὲν διέσχισα ἀντιθαλάμους, δὲν διῆλθον πολυτελεῖς αἰθούσας· διῆλθον μόνον ἀπὸ μικροῦ ῥωποπωλείου, ὅπερ κρατεῖ πτωχή τις χήρα, καὶ ἀνέβην μέχρι τοῦ πρώτου ὀρόφου, εἰσῆλθον δὲ χωρὶς νὰ κτυπήσω εἴς τὸ δωμάτιον τῆς γηραιᾶς φίλης μου, ἣν εὗρον κατακεκλιμένην, διότι οἱ ὀδυνηροὶ πόνοι καὶ ἡ ἄκρα ἀδυναμία της τὴν ἐμποδίζουν νὰ ἵσταται ὀρθία. Τὸ δωμάτιόν της, τὸ ἡλιόλουστον, βλέπει εἰς μικρὸν κῆπον, καὶ εἶνε ἐπιπλωμένον μετ' ἄκρας ἁπλότητος, πλὴν ἐπίσης, μετ' ἄκρας καθαριότητος. Ὀλόλευκα βαμβάκινα παραπετάσματα εἰς τὰ παράθυρα, ἄνθη τινὰ εἰς πήλινα ἀνθοδοχεῖα, μικρὸν πτηνὸν εἰς ξύλινον κλωβίον, ἐστόλιζον μόνα τὸ δωμάτιον καὶ τῷ ἔδιδον ὄψιν γλυκείας φαιδρότητος· μικρὰ βιβλιοθήκη καὶ μερικὰ εὐμορφα σχεδιαγραφήματα ἐφανέρωνον, ὅτι εἰς τὴν ταπεινὴν αὐτὴν κατοικίαν, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ τέχνη δὲν ἔμενον ἀκαλλιέργητα· ἀλλ' ὅ,τι μᾶλλον ἐδείκνυε τὴν οὐρανίαν ἐκείνην ἱλαρότητα, τὴν ἔξοχον, τὴν βαθεῖαν ταύτην γαλήνην, ἦτο αὐτὴ αὕτη ἡ μορφὴ τῆς δεσποινίδος Λαγγεβίνου, πᾶν δ' ὅ,τι τὴν περιεστοίχιζεν ἦτο μόνον ἁπλῆ καὶ ἀσθενὴς ἀντανάκλασις τῆς ἐσωτερικῆς της γαλήνης καὶ ἱλαρότητος. Ναί, ἂν ἡ ἀσθένεια εἶχεν ἀλλοιώσει ἐπαισθητῶς τοὺς χαρακτῆράς της, ἀλλ' ἡ ψυχή της ἔλαμπε διὰ τοῦ καθαρωτέρου φωτὸς ὑπὸ τὸ τετριμμένον αὐτὸ περικάλυμμα. Δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω τὸ ἄρρητον μειδίαμα, δι' οὗ με ὑπεδέχθη· ἡ τρέμουσα χεὶρ της ἀνυψώθη μετὰ χαρᾶς, διὰ νὰ σφίξῃ τὴν ἰδικήν μου· ἀπεκρίθη εἰς τὰς περὶ τῆς ὑγείας της ἐρωτήσεις μου μετ' εἰλικρινείας· ἀλλ' ἡ ἐσωτερική της εὐχαρίστησις ἀνεγινώσκετο ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, οὓς ἀνήγειρεν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν κλίνην της ἀνηρτημένου σταυροῦ, ἐνῷ μοὶ ἔλεγεν: «Ὑποφέρω πολύ, δὲν κοιμῶμαι πλέον... ἡ σὰρξ εἶνε ἀσθενὴς καὶ μεμψιμοιρεῖ ἐνίοτε... πλήν, ἀφοῦ ὁ Κύριος τὸ θέλει, δὲν πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ Θέλημα;... Ὁ Θεὸς εἶνε τόσον ἀγαθὸς καὶ γνωρίζει τόσον καλῶς τί συμφέρει εἰς ἡμᾶς! Ἀλλ', ἀγαπητή μου δεσποινίς, εἶσθε μόνη ἐδῶ; ποῖος λοιπὸν σᾶς ὑπηρετεῖ; ποῖος σᾶς περιποιεῖται; — Ὦ! τίποτε δὲν μοι ἔλειψεν ἕως τώρα! αἱ καλαὶ γειτόνισσαί μου ἔρχονται, ἄλλοτε ἡ μέν, ἄλλοτε ἡ δέ, καὶ μὲ περιποιοῦνται· ἐνίοτε μάλιστα, ὅταν ἦμαι πολὺ ἀσθενής, ἀγρυπνοῦσι πλησίον μου, δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε... ὅλος ὁ κόσμος εἶνε καλὸς πρὸς ἐμέ! Ἀληθῶς ἡ ἀγαθότης τῆς Θείας Προνοίας μὲ συγκινεῖ, καὶ δὲν δύναμαι διὰ λόγων νὰ ἐκφράσω τὴν πρὸς τὸν Ὕψιστον εὐγνωμοσύνην μου, δι' ὅσας χάριτάς μοι ἐπιδαψιλεύει!»

Λίαν συγκεκινημένη ἤκουον τοὺς λόγους της τούτους. Πῶς! αὐτὴ ἡ πτωχή, ἡ γραῖα, ἡ ἀνάπηρος, ἡ μεμονωμένη δὲν ἔχει λόγους νὰ ἐκφράσῃ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους εὐγνωμοσύνην της! Εἶνε λοιπὸν ἀληθὲς τὸ ῥητὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι ὁ Κύριος ἐπισκέπτεται τὸν δίκαιον ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ!

Μετὰ τρυφεροῦ ἐνδιαφέροντος ἐξηκολούθησα τὰς ἐρωτήσεις μου. «Δὲν στενοχωροῦμαι, μοὶ εἶπεν· οὖσα ἀπηυδημένη ἀπὸ τὴν κοπιώδη ζωήν μου, νομίζω νῦν, ὅτι ἀναπαύομαι ἐκ τῶν κόπων μου...» Ἔπειτα ἴδετε, ἀναγνωσκω· αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶνε τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ· τὸ ἄλλο ἡ Νέα Διαθήκη· ἐκεῖ ἐκεῖ εἶνε τὸ βιβλίον τῶν ὡρῶν μου καὶ τὸ τῶν προσευχῶν μου... Λοιπὸν ἀναγινώσκω, προσεύχομαι, καί, ἀνυψοῦσα πρὸς τὸν Θεὸν τὴν καρδίαν μου, λησμονῶ τὰς ὀδύνας μου, ἀναπολῶ τὸν θάνατον καὶ τὴν πλήρη ὑποσχέσεων αἰωνιότητα, τῆς ἑποίας ἐκεῖνος μᾶς ἀνοίγει τὰς θύρας... μοὶ ἀρέσκει νὰ βουκαλίζωμαι μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου εὐτυχίας, νὰ βυθίζωμαι εἰς τὸν ὠκεανὸν αὐτὸν τὸν ἀτελεύτητον τοῦ φωτός, τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ἀγάπης... καὶ πῶς μεθ' ὅλα ταῦτα θὰ ἠδυνάμην νὰ στενοχωρηθῶ; Ἆ! ἀγαπητὴ φίλη, ὁποίου καλοῦ ποιμένος εἴμεθα πρόβατα! κυρίως, καθ' ὅσον πληπιάζει ὁ θάνατος, γίνεται τοῦτο καταφανέστερον εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἐσιώπησε, πλὴν ἐμάντευον, ὅτι νοερῶς προσηύχετο· τότε τῇ ὡμίλησα περὶ τῆς οἰκογενείας της, πρὸς ἣν αὕτη τόσην ἀφοσίωσιν ἔδειξε. Μοὶ ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ ῥεῦμα τῆς ζωῆς τὴν διεσκόρπισε καὶ τὴν ἀπεμάκρυνεν αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἀνεψιά της καὶ οἱ ἀνεψιοί της δὲν ἐλησμόνησαν τὴν δευτέραν μητέρα των· τῇ δεικνύουν τὴν εὐγνωμοσύνην των διὰ συχνῶν ἐπιστολῶν καὶ διὰ δώρων, ἅτινα ἡ μικρὰ περιουσία των τοῖς ἐπιτρέπει. Ἐκτὸς τούτων ὅμως, εὗρε καὶ ἄλλην οἰκογένειαν, τοὺς φίλους της δηλ. καὶ τοὺς γείτονάς της, οἵτινες ὅλοι τὴν ἀγαπῶσι καὶ τῇ παρέχουσι προθύμως πᾶσαν περιποίησιν. Δὲν παραπονεῖται διὰ τίποτε. δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε, καὶ εἶνε εὐτυχής· ἀλλὰ καὶ πῶς δὲν θὰ ἦτο, ἀφοῦ ἀπολαμβάνει τὴν ἀγγελικὴν ἐκείνην γαλήνην, τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ ἐν ἑαυτῇ καὶ εἶνε πλημμυρισμένη ἡ ψυχή της ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς θείας ἐλπίδος; πόσοι πλούσιοι δὲν θὰ ἐφθόνουν τὴν πτωχὴν αὐτὴν ἀσθενῆ ἂν ἐγνώριζον τὴν εὐδαιμονίαν της! Μοὶ ὡμίλησεν ἀκόμη περὶ Θεοῦ, τῆς μοναδικῆς σκέψεώς της. «Μετ' ὀλίγον, εἶπε, θὰ ὑπάγω πρὸς Αὐτὸν καὶ τίποτε δὲν θὰ μ' ἀπομακρύνῃ Αὐτοῦ πλέον! Ὁ φιλόστοργος Ἐκεῖνος Πατὴρ θὰ εὐσπλαγχνισθῇ βεβαίως τὸ τέκνον του, καί, παρὰ τὰ σφάλματά του, θὰ τὸ δεχθῇ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον.... Ἡ ἀγαθότης Αὐτοῦ μοὶ ἀπέστειλε τὰς ἐλαφρὰς αὐτὰς ὀδύνας, ὅπως με ἀποπλύνῃ τῶν ἁμαρτημάτων μου... ἃς ἦνε εὐλογημέναι· ἤδη περιμένω τὸν θάνατον μετ' ἀδιασείστου ἐλπίδος. Ὦ! πόσον ὁ ἀνθρώπινος κλῆρος εἶνε ἀξιοζήλευτος! νὰ ζῶμεν διὰ τὸν Θεόν, νὰ ἀποθνήσκωμεν ἐν τῷ Θεῷ, καὶ νὰ ἀναζῶμεν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ αἰωνιότητι... νὰ ἀγαπῶμεν αὐτὸν αἰωνίως, χωρὶς νὰ φοβώμεθα μὴ ἀπολέσωμεν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης μας!»

Εἶτα, λαμβάνουσα τὴν χεῖρά μου, προσέθεσεν: «Ἀγαπητή μου φίλη, προσευχήθητι δι' ἐμὲ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μου, καὶ ἂν ὁ Κύριος μὲ κρίνῃ εὐνοϊκῶς, θὰ τὸν ἱκετεύσω καὶ ἐγὼ τότε διὰ σέ, διὰ τὸν σύζυγόν σου καὶ τὰ ἀγαπητὰ τέκνα σου... Ἐπεθύμουν νὰ σοὶ ἔδιδον ἓν μικρὸν ἐνθύμημα... Ἆ! ἰδού, λάβετε τὴν μικρὰν αὐτὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας· τὴν ἔχω ζωγραφίσει ἐγὼ ἡ ἰδία· σᾶς τὴν προσφέρω ὡς μικρὸν τεκμήριον τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλίας μου.. ὅταν δὲ τὴν βλέπετε καὶ ἐνθυμῆσθε ἐμέ, τᾶς παρακαλῶ νὰ προσεύχησθε εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ψυχήν μου...»

Ἔλαβον τὸ πολύτιμον ἐνθύμιον, ἠσπάσθην τὴν σεβαστὴν φίλην μου, καὶ ἀνεχώρησα ἀποφέρουσα τὴν γλυκυτέραν ἐντύπωσιν τῆς ζωῆς μου. Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ δωμάτιον, ὅπερ πρὸ ὀλίγου ἀφῆκα, ἦτο ναὸς ἱερός, ὅπου ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ θρησκεία ἐφανερώθησαν εἰς ἐμὲ ὑπὸ τὴν ἐξοχωτέραν καὶ συγκινητικωτέραν αὐτῶν μορφήν.

Πρὸ ὀλίγου, καθημένη πλησίον τοῦ παραθύρου μου, παρετήρουν ἐκτός· ἦτο ἤδη ἑσπέρα, πλὴν εἰσέτι δὲν μοι εἶχον φέρει τὸ φῶς· ἔβλεπον δὲ τὴν ἀντικρὺ ἡμῶν οἰκίαν, ἧς τὰ παράθυρα ἐν πρὸς ἓν ἐφωτίζοντο, καὶ ἀνελογίσθην αἴφνης τὴν κ. Γεσσάν, τὰ πλούτη της, τὴν ἐρημίαν της, καὶ τὰς πικρὰς ὀδύνας της. Πόσα καλὰ, ἐσκέφθην, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ εἰς αὐτὴν καὶ μόνην τὴν οἰκίαν, καὶ πόσον πλούσιον θερισμὸν χαρᾶς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συνάξῃ ἐκεῖ!

Εἰς τὸ ἰσόγειον τῆς οἰκίας ἐκείνης κατοικεῖ χαρτέμπορός τις, οὗτινος αἱ ὑποθέσεις δὲν βαίνουσι καλῶς. Ἐπὶ τῆς μορφῆς του καὶ τῆς τῆς συζύγου του ἀναγινώσκεται ἡ πικρὰ μέριμνα καὶ ἡ μαύρη προαπασχόλησις· ὁ καιρὸς τοῦ κανονισμοῦ τῶν λογαριασμῶν του πλησιάζει, καὶ ἡ ἀγωνία των καθ' ἑκάστην αὐξάνει· χίλιαι δραχμαὶ θὰ ἤρκουν ἴσως πρὸς διάσωσιν τοῦ δυστυχοῦς οἰκογενειάρχου. Εἰς τὴν πρώτην ὀροφὴν κατοικεῖ εἷς γέρων μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν δύο υἱῶν του· ὁ πατὴρ εἶνε ἐπιστάτης εἰς τινα τραπεζιτικὸν οἶκον· ὁ μεγαλείτερος τῶν υἱῶν του ὑπάλληλος εἰς διαχείρισιν δημοσίων χρημάτων· εἶνε δὲ οὗτος ἡ ἐλπὶς τῆς οἰκογενείας, διότι ἡ εὐφυΐα του δίδει πολλὰς περὶ τοῦ μέλλοντός του ἐλπίδας· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ κληρωθῇ ὡς στρατιώτης, καὶ ὁ ἄκαμπτος νόμος θὰ τὸν παρασύρῃ μακρὰν τῆς πατρικῆς στέγης ... πόσον κατηφὴς εἶνε ὁ γέρων πατήρ του! ὁποίας θερμὰς προσευχὰς ἀναπέμπει πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως ἀποτρέψῃ ἀπ' αὐτῶν τὴν συμφορὰν ταύτην ἡ γηραιὰ μήτηρ του! καὶ πόσον γλυκὺ θὰ ἦτο νὰ γείνῃ τις τὸ ὄργανον τῆς θείας Προνοίας εἰς τὴν τεθλιμμένην αὐτὴν οἰκογένειαν δίδων εἰς αὐτὴν τὰ μέσα τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ νεανίου!

Εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον ἐγκατεστάθη πρό τινων μηνῶν Πολωνός τις μετὰ τῆς συζύγου του, οἵτινες φαίνονται, ὅτι κατάγονται ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας· ὁ σύζυγος, ἀνὴρ λίαν διακεκριμένος, ἔχει μερικὰς παραδόσεις εἰς τὰ μαθηματικά· ἡ σύζυγός του ἐργάζεται τεχνικὰ ἄνθη καὶ ὀπωρικά... ὡς ἀντελήφθην, καὶ οἱ δύο εἶνε τόσον πτωχοί, ὅσον καὶ ὑπερήφανοι, καὶ μόλις ἡ μεγίστη διπλωματία τῆς Ἐριέττας δύναται νὰ χθάσῃ μέχρις αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς βοηθήσῃ διὰ τῆς εἰς φίλας της πωλήσεως καλαθίων τινῶν τεχνητῶν ἀνθέων... Ἆ! ἐὰν ἡ κ. Γεσσὰν ἤθελεν! Εἰς τὸν τρίτον ὄροφον, ὑπὸ τὴν στέγην κατοικοῦσι δύο ἀδελφαί, πτωχαὶ ἐργάτιδες, αἵτινες κοπιάζουσι πολὺ καὶ δὲν κερδίζουσιν ἢ ἡμερομίσθιον μικρὸν καὶ ἀνεπαρκὲς εἰς τὰς ἀνάγκας των. Εἰς ἐπίμετρον ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἔπεσεν ἀσθενὴς καὶ ἡ ἄλλη ἐξαντλεῖ τὰς δυνάμεις της, περιποιουμένη αὐτὴν καὶ ἐργα-

---

(1) Συντάγμ. κανόν τόμ. Β' σελ. 129, 130 κ. ἑ.

(2) Συντάγμ. κανόν. τόμ. Β' σελ. 129.

ζομένη διπλασίως... Ἀ! ὁποίαν ζωὴν πλήρη γλυκειῶν ἀπολαύσεων ἠδύνατο νὰ διάγῃ, καὶ ὁποῖον ἤρεμον καὶ εὐέλπιδα θάνατον ἤθελε προπαρασκευάσει δι' ἑαυτήν, ἐὰν ἤθελεν ἐκείνη, ἧς ὁ στυγνὸς ἐρεθισμὸς μοι παρουσίασε σήμερον τὸ πρωΐ τόσον θλιβερὸν θέαμα!... (ἀκολουθεῖ)

ΠΟΪΚΙΛΑ

Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως» τῆς 23 Αὐγούστου ἐ.ἔ. Β. Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου συγκροτεῖται νέα Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τὴν ΜΘ' συνοδικὴν περίοδον, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων: Ὕδρας καὶ Σπετσῶν Ἀρσενίου, Σύρου, Τήνου καὶ Ἄνδρου Μεθοδίου, Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Νεοφύτου καὶ Παρναξίας Γρηγορίου, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Προκοπίου.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ὁ ὁμογενὴς Παῦλος Στεφανοβίκ Σκυλίτσης. Ὁ μεταστὰς ἀνῆκεν εἰς μίαν τῶν διαπρεπεστέρων οἰκογενειῶν τῆς Χίου, διεκρίθη δὲ ἐπὶ φιλοπατρίᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ, διαθέσας σεβαστὰ χρηματικὰ ποσὰ εἰς διαφόρους φιλανθρωπικοὺς σκοπούς. Ἐκέκτητο περιουσίαν ἀνερχομένην εἰς 30 περίπου ἑκατομμύρια φράγκων. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἦτο ὁ μεγαλείτερος ἐν Θεσσαλίᾳ γαιοκτήμων.

— Ἐν Τάραντι ἀνεκαλύφθη ναὸς βυζαντινὸς κτισθεὶς κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὑπό τινος ἀρχιεπισκόπου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Καθαρίζεται ἤδη, μεγίστην δὲ ἀρχαιολογικὴν σπουδαιότητα ἔχουσιν αἱ ὑπάρχουσαι ἐν αὐτῇ Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ καὶ ἁγιογραφίαι.

— Τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑποδείξαντος εἰς τὴν Κ. Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν, ὅτι δέον ἐπιμελεστέρα νὰ γείνῃ ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ ἐνοριακοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κλήρου, αὕτη ἀπὸ τῆς παρελθ. ἑβδομάδος ἤρξατο τοῦ ἔργου αὐτῆς, προσκαλέσασά τινας τῶν ἱερέων καὶ ἐξετάσασα αὐστηρότατα αὐτοὺς ὅσον ἀφορᾷ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς χειροτονίας των, ὡς καὶ τὰς γνώσεις αὐτῶν τὰς ἀπαραιτήτους εἰς τὴν ἀκριβῆ τῶν καθηκόντων των ἐκπλήρωσιν. Συμπληρουμένης δὲ τῆς αὐστηρᾶς ἐξετάσεως ἁπάντων τῶν ἱερέων, θέλει γείνει ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ νέα ἐκκαθάρισις τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, ἀποστελλομένων εἰς τὰς οἰκείας ἐπαρχίας τῶν κριθησομένων ἀδοκίμων καὶ ἀκαταλλήλων.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεομήτορος ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ', κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς παραμονῆς ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ἱερῷ ναῷ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς ἐν μέσῳ ἀπείρου πλήθους. Τὴν Α. Θ. Π. ὑπεδέχθησαν πρὸ τῆς ἐξωτερικῆς πύλης τοῦ νάρθηκος ὁ προϊστάμενος πανοσιολ. ἀρχιμ. Ἀιμιλιανὸς Δάγγουλας μετὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ ναοῦ, ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς μετὰ τῶν ἐκ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Κ. Ζαχαριάδου, Θ. Σαρτέλη, Ν. Βούρου καὶ Π. Παπακωνσταντίνου, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν σπευσάντων νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν ἀκολουθίαν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡ Οἰκουμ. Πατριάρχης ὡδηγήθη εἰς τὸ ἐπιτροπικόν, ὅπου προσεφώνησεν αὐτὸν καταλλήλως ὁ προϊστάμενος, καὶ ἐγένοντο αἱ δέουσαι συστάσεις. Μετὰ μικρὰν δ' ἀνάπαυσιν ἡ Α. Θ. Μ. ἀπῆλθε καταλλήλως προπεμπομένη, καὶ ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

— Τὴν πρωΐαν δὲ τῆς 15ης Αὐγούστου κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ὁ οἰκουμ. Πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ παρηγυρίζοντι ἱερῷ ναῷ τῆς ἐνορίας Μουχλίου. Τὴν Α. Θ. Π. πρωΐ λίαν προσελθοῦσαν, ἐδεξιώθησαν ὁ κλῆρος καὶ οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας, μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας καὶ τὴν διανομὴν διὰ χειρὸς Αὐτῆς τοῦ ἀντιδώρου εἰς ἅπαν τὸ ἀπειροπλήθες ἐκκλησίασμα, ὡδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς κ. Χρ. Χριστοφορίδου. Ἔξωθεν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἦσαν παρατεταγμένοι οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι, οἵτινες κατὰ τὴν διάβασιν τῆς Α. Θ. Π. ἔψαλον ᾆσμα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ προσεφώνησεν Αὐτὴν ὁ προϊστάμενος αἰδεσ. οἰκονόμος Παπᾶ Σωτήριος καὶ ὁ μουκτάρης τῆς ἐνορίας κ. Συμεὼν Ἀβρααμίδης. Τὸν Πατριάρχην ἀναχωροῦντα προέπεμψαν ὁ κλῆρος, οἱ ἐπίτροποι, τινὲς τῶν ἐφόρων καὶ πολλοὶ τῶν ἐνοριτῶν, τῶν μαθητῶν ψαλλόντων τὸν πολυχρονισμὸν Αὐτοῦ.

— Ἀγγέλλεται ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι παρὰ τὴν Σιδῶνα ἀνεκαλύφθη σαρκοφάγος, μέλλων νὰ ἀποσταλῇ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἐνηργήθησαν νέαι ἀνασκαφαί, καθ' ἃς ἀνευρέθησαν τρεῖς ἄλλοι σαρκοφάγοι ἐντὸς σπηλαίου, φέροντος ἀνάγλυφα. Ἐπὶ ἑνὸς τῶν σαρκοφάγων τούτων φαίνεται ὁ Ἔρως, κρατῶν ἀσπίδα διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἑτοιμαζόμενος νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ ζῴου. Ἡ σκηνὴ αὕτη φαίνεται, ὅτι παριστᾷ τὸν υἱὸν τῆς Κύπριδος, ἕτοιμον νὰ πατάξῃ τὸν κάπρον, ὅστις ἔπληξε θανασίμως τὸν Ἄδωνιν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου.

— Αἱ αὐτοκτονίαι ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης συχνὰ ἀναγράφονται εἰς τὸν ἀθηναϊκὸν τύπον, καταδεικνύουσαι τὴν οἰκτρὰν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάπτωσιν τῶν πλείστων δυστυχῶς παρ' ἡμῖν. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰκοσαετὴς νεανίας ἐτερμάτισεν ἐν Ν. Φαλήρῳ τὴν ζωήν του, ἕνεκα πενίας βαρυνθεὶς νὰ ζῇ, ὡς ἔγραφεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ του. Ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἀπιστίας, τῆς ἐλλείψεως ἀκλονήτου ἐλπίδος εἰς τὴν πατρικὴν τοῦ Θεοῦ Πρόνοιαν. Ἡμάρτησε βαρέως ὁ νέος αὐτός, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι αὐτοκτόνοι· ἀλλ' εἰς τοῦτο πρὸ πάντων ἐνέχονται ὁ οἶκος, τὸ σχολεῖον, ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία. Διότι ἂν ὑπῆρχεν ἀγωγὴ χριστιανική, ἐκπαίδευσις φωτίζουσα καὶ ἠθικοποιοῦσα, Ἐκκλησία διαλύουσα τὰ σκότη τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς πλάνης διὰ συνεχοῦς τοῦ θείου λόγου κηρύγματος, δὲν θὰ παριστάμεθα θεαταὶ τοιαύτης ὀδυνηρᾶς τῇ ἀληθείᾳ ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐκλύσεως.